

Петренко Сергій

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій
та методики викладання інформатики

Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0002-5311-0743,

e-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФІНЛЯНДІЇ: ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. У статті на основі аналізу особливостей фінської системи педагогічної освіти визначено, що підготовку учителів у Фінляндії характеризують: варіативність змісту освіти, гнучкість структури й технологій навчання, наявність у студента можливості проектування адекватного його інтересам і потребам індивідуального освітнього маршруту. Основою підготовки майбутнього учителя фінської початкової школи у виконанні професійних обов'язків вважається компетентнісний підхід як ефективна освітня парадигма. Серед професійних компетентностей (предметна компетентність, дослідницька компетентність, курикулярна компетентність, компетентність безперервного навчання, емоційна компетентність, соціальна компетентність, комунікативна компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, інтелектуальна компетентність, ситуативна компетентність, часова компетентність) особливе місце відведено інформаційно-комунікаційній компетентності (Information and Communication Technologies – ICT Competence), яка є сукупністю знань та вмінь, що формуються в процесі навчання та самонавчання в галузі інформаційних технологій (ІТ), а також здатність до виконання педагогічної діяльності за допомогою ІТ.

З'ясовано, що освітня програма підготовки учителів початкової школи включає освоєння модулю за вибором «Інформаційні та комунікаційні технології» обсягом 4 кредити на рівні бакалавра та вивчення навчальної дисципліни «Інформаційні комунікаційні технології в керівництві та консультуванні» обсягом 5 кредитів на рівні магістра.

В університетах Фінляндії з метою формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вчителів початкової школи застосовують різноманітні підходи: використання цифрових навчальних ресурсів (Digital Learning Resources), відкрите та дистанційне навчання (Open and Distance Learning), систему управління навчанням (Learning Management Systems).

Доведено, що вивчення досвіду підготовки учителів початкової школи у Фінляндії відкриває нові можливості для удосконалення системи педагогічної освіти в Україні в умовах її адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі початкової школи, заклади вищої освіти Фінляндії, інформаційно-комунікаційна компетентність.

Постановка проблеми. Продовжуючи осмислення досвіду реформування освіти у Фінляндії, схарактеризуємо особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Наш інтерес зумовлений тим, що республіка Фінляндія демонструє, з одного боку, динамічну інтеграцію в глобальну економіку, з іншого, зберігає свою культуру, унікальну мову, національну ідентичність.

Система освіти Фінляндії визнана однією з найкращих у світі (результати досліджень PISA). Головна мета фінської школи – формування морально відповідального члена суспільства. Кінцевою ж метою програми фінської педагогічної освіти є висококваліфікована та компетентна особистість учителя.

З 2018 р. в Україні реалізується чотирирічний проєкт «Фінська підтримка реформи української школи», першим кластером якого передбачається підготовка вчителів 1–4-х класів для реалізації програм НУШ, а також розробка альтернативних систем професійного розвитку, включаючи онлайн-курси і систему наставництва та сертифікації.

Вивчення окремих аспектів досвіду підготовки педагогів для початкової школи у Фінляндії, сподіваємося, сприятиме подоланню проблем у професійній підготовці українських вчителів у контексті адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу особливостей формування ІК-компетентності майбутніх учителів початкової школи в університетах Фінляндії задля можливого творчого впровадження позитивного досвіду в українську систему педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Специфіка фінської освіти вивчалась останніми роками як у світовій педагогічній науці (Б. Понт, Л. Фразінеллі, А. Харгрівзі та ін.), так і у самій Фінляндії (Е. Ахо, Е. Пекконен, К. Пітканен, П. Салберг (2006), К. Сабель, А.Саксенян, Р. Мітінен, П.Крістенсен, Дж.Хаутамакі (2011) та ін.). Найбільш ґрунтовно система освіти Фінляндії схарактеризована у книгах Салберга Пасі «Фінські уроки 2.0» (2017) та Арі Покка «Вищий клас. Шкільне управління по-фінськи» (2019).

В Україні особливості фінської освіти досліджували І. Жерноклеєв, К. Корсак, Є. Ляшенко, С. Петренко (2019), Л. Пуховська та ін. Основні з них систематизував і представив у своєму блозі експерт з питань освіти, юрист Андрій Черних (2017). Специфіку педагогічної освіти у Фінляндії схарактеризував К. Котун. Проте дослідження особливостей формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя початкової школи в університетах Фінляндії у контексті можливості використання такого досвіду в Україні на сьогодні відсутні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, система освіти Фінляндії включає: дошкільні заклади; загальноосвітню школу (початкова школа (навчання розпочинається з семи років і триває шість років), старшу школу (три роки); гімназії або профтехучилища (два – три роки); вищу школу (університети і професійні вищі навчальні заклади).

Сьогодні фінська педагогічна освіта – багатофакторне явище, яке включає, крім традиційних університетів (лише вісім мають право на підготовку вчителів початкових класів), різноманітні центри, професійні установи, систему освіти дорослих (Kansanen, 2003). Головними ідеями Фінляндії щодо підготовки майбутнього вчителя є: здатність мислити і діяти на основі теоретичних знань та наукового дослідження; обґрунтовувати педагогічні рішення за допомогою формальних і системних аргументів; використовувати практико-орієнтовний компонент; безперервну підготовку та тренінги; рівність у можливості навчання та підтримка додатковим фінансуванням. У фінській педагогічній освіті акцентується увага на тому, що вчителі мають адаптувати методику навчання до специфічного контексту, в якому їм доводиться працювати.

Першим етапом педагогічної підготовки майбутніх вчителів початкових класів (1–6 класи) є ступінь бакалавра, при наборі 180 ECTS-кредитів (1 кредит ECTS = 27 год.). Другим – ступінь магістра при наборі 120 ECTS-кредитів. До викладання у школах допускаються тільки студенти, які здобули магістерський ступінь. Студенти проходять основні або базові курси дисциплін, проміжні та курси підвищеного рівня з профільною спеціальністю, що у сумі становить 120 ECTS-кредитів, а також базові та

проміжні курси з додатковою спеціальністю – 60 ECTS-кредитів. Повний ступінь бакалавра та магістра із загальною сумою 300 ECTS-кредитів досягається через п'ять років. У фінській академічній навчальній програмі студента кожна спеціальність або дисципліна складається з трьох рівнів: загального, проміжного, поглибленого та включає чотири основні складові, а саме: основне навчання, предметне навчання, ІКТ навчання та вище педагогічне навчання (Авшенюк та ін., 2017, с. 62–65).

Куррикулум професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи є достатньо гнучким та не перевантаженим багатьма предметами. Він складається з конкретних навчальних модулів, а саме: комунікативно-орієнтоване навчання; основне базоване навчання; предметне навчання; вище педагогічне навчання; мультидисциплінарне вивчення шкільних предметів; додаткове навчання; факультативне навчання. Окрім того, фінські педагогічні програми включають дослідно-базовану підготовку, підсилену виокремленими компетентностями, яких має набути майбутній вчитель; інформаційно-комунікаційний підхід та визначені методи їх засвоєння (Авшенюк та ін., 2017).

Основою підготовки майбутнього учителя фінської початкової школи у виконанні професійних обов'язків вважається компетентнісний підхід як ефективна освітня парадигма. При цьому фінські вчені та дослідники дійшли висновку: щоб реалізувати завдання, яке ставиться національною фінською програмою у підготовці майбутніх учителів, та виконувати цю програму на високому професійному рівні, потрібно, аби сучасний вчитель початкових класів володів певними професійними компетентностями, які зазначені у положенні про педагогічну освіту Фінської національної ради з освіти. До професійних компетентностей відносять: предметна компетентність (Field Competence), дослідницька компетентність (Research Competence), курікулярна компетентність (Curriculum Competence), компетентність безперервного навчання (Lifelong Learning Competence), емоційна компетентність (Emotional Competence), соціальна компетентність (Social Competence), комунікативна компетентність (Communication Competence), інформаційно-комунікаційна компетентність (Information and Communication Technologies – ICT Competence), інтелектуальна компетентність (Intellectual Competence), ситуативна компетентність (Situational Competence), часова компетентність (Time Competence) (Kivirauma, J., Jauhaincn, A., Seppanen, P., & Kaunisto, T. (eds.), 2012).

Інформаційно-комунікаційна компетентність (Information and Communication Technologies – ICT Competence) є сукупністю знань та вмінь, що формуються в процесі навчання та самонавчання працювати з інформаційними технологіями, а також здатність до виконання педагогічної діяльності за допомогою інформаційних технологій. Майбутній учитель зможе використовувати програмні та апаратні засоби найбільш ефективно. Наприклад, працювати з програмами створення презентацій, використовувати апаратні засоби (сканер, веб-камеру, інтерактивну дошку, тощо). При наявності алгоритмічної компетентності – опанувати сучасні системи розробки програмного забезпечення, створювати алгоритми (приміром, створювати сценарії проведення уроків, диспетчери навчань за допомогою конструкторів) (Білоус).

У попередній статті нами було схарактеризовано зміст і структуру навчального модулю «Інформаційні та комунікаційні технології» (4 кредити) та навчальної дисципліни «Інформаційні комунікаційні технології в керівництві та консультуванні» (5 кредитів) (Петренко, 2019, с. 209-219). У пропонованій статті більш детально проаналізовано особливості формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів фінської початкової школи.

У підготовці майбутніх учителів початкової школи інформаційно-комунікаційні технології в університетах Фінляндії досить часто використовуються як метод педагогічної підготовки вчителів початкових класів. Міністерством освіти і культури Фінляндії, Фінською національною радою з освіти спільно з університетами, в яких здійснюється підготовка майбутніх учителів початкових класів, рекомендовано

основні ефективні методи використання ІКТ у професійній підготовці, а саме: метод активності і наміру (Activity and Intention), метод самооцінювання (Self-evaluating Activities), метод відображення (Reflection), метод співпраці та взаємодії (Collaboration and Interaction), метод логічної побудови (Construction), метод контекстуалізації (Contextualization), кумулятивний метод (Cumulative) (Котун, 2015).

Програмами університетів Фінляндії з педагогічної підготовки вчителів передбачено різноманітні підходи: використання цифрових навчальних ресурсів (Digital Learning Resources), відкрите та дистанційне навчання (Open and Distance Learning), систему управління навчанням (Learning Management Systems) та ін. Використання майбутніми учителями інформаційно-комунікаційних технологій залежить від рівня їх навчання та викладання (Котун). До прикладу, в університеті Гельсінкі особливу увагу приділяють ІКТ в педагогічній підготовці, позаяк використання ІКТ допомагає студентам краще розкрити вирішувану проблему та вибудовувати структурні й логічні етапи відповідної роботи (Магістерська програма в галузі освіти: класний керівник, магістр освіти (2 роки).

Застосування ІКТ через навчання у педагогічній підготовці майбутніх учителів початкових класів фінські педагоги поділяють на три частини: 1) Навчання з використанням ЕОМ (електронних обчислювальних машин) (Computer-assisted Learning) – це будь-яка взаємодія між студентом та комп'ютерною системою, призначена для допомоги студентам вчитися, наприклад, моделювати аплети в Інтернеті в умовах віртуальної реальності. (Аплет – це коротка комп'ютерна програма, що функціонально розширює можливості основної програми, або інтернет-застосування, наприклад, додає у веб сторінку функцію анімації. Для створення аплетів в мережі Інтернет використовується мова програмування Java). 2) Комп'ютерні дослідження (Computer-assisted Research) з використанням ІКТ в якості допомоги та зборі даних з різних інформаційних джерел, що підтримують наукову аргументацію. Як правило, такі дослідження проводяться в маленьких спільних групах, де ІКТ використовуються як засіб для взаємодії з джерелом інформації як в школах, так і в педагогічній підготовці. 3) Комп'ютерна взаємодія (Computer-assisted Interaction), тобто відкрите та дистанційне навчання, яке перетворилось зі звичайного використання електронної пошти до використання всіх можливостей ІТ-сервісу у навчанні студента (Котун, 2015, с. 19-20).

Фінські дослідники та педагоги класифікували застосування ІКТ як: 1) вміння користуватися програмним забезпеченням (Tool Applications or Tool Software) та 2) вміння використовувати ІКТ у навчанні і викладанні, тобто навчання через ІКТ (Learning Through ICT). Майбутній вчитель початкової школи може застосовувати як різне програмне забезпечення, так і навчання через ІКТ, наприклад, відео-проектор для викладу матеріалу у презентації, тим самим досконало володіючи програмами, що її створюють (PowerPoint та ін.), документ-камерою, що часто використовується в початкових класах як засіб перевірки домашнього завдання учнів. Багато нових інновацій, які зараз популярні в Європі, також використовуються у фінських школах та університетах учителями й викладачами, наприклад, інтерактивна дошка (Interactive Whiteboard) таких брендів як: Clever-board, АКТИV-board, SMART-Board та ін. (Hytönen, 1996, p. 1-10).

Фінські дослідники (Hytönen J, Kansanen, P. Sahlberg P.) стверджують, що реалізація стратегій ІКТ повинна відображатися в базованому дослідженні (Niemi, 2011, p.33-52). Отже, у фінській педагогічній освіті є реальна можливість загального дослідно-базованого дослідження на основі технологій ІКТ.

Педагогічній освіті Фінляндії, як засвідчує здійснений аналіз, окрім забезпечення досить високого рівня знань, компетентностей майбутніх учителів початкової школи, притаманний широкий спектр застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Визначено, що систему підготовки учителів у Фінляндії характеризують варіативність змісту освіти, гнучкість

структури й технологій навчання, наявність у студента можливості проектування адекватного його інтересам і потребам індивідуального освітнього маршруту. Основою підготовки майбутнього учителя фінської початкової школи у виконанні професійних обов'язків вважається компетентнісний підхід як ефективна освітня парадигма. Серед професійних компетентностей майбутнього вчителя початкової школи особливе місце відведене *інформаційно-комунікаційній компетентності* (Information and Communication Technologies – ICT Competence), що є сукупністю знань та вмінь, які формуються в процесі навчання та самонавчання в галузі інформаційних технологій, а також здатність до виконання педагогічної діяльності за допомогою інформаційних технологій.

З'ясовано, що в університетах Фінляндії з метою формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вчителів початкової школи застосовують різноманітні підходи: використання цифрових навчальних ресурсів (Digital Learning Resources), відкрите та дистанційне навчання (Open and Distance Learning), систему управління навчанням (Learning Management Systems).

Вивчення досвіду підготовки учителів початкової школи у Фінляндії відкриває нові можливості для удосконалення системи педагогічної освіти в Україні в умовах її адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у вивченні можливостей співробітництва між нашими країнами в галузі підготовки вчителів початкової школи, аби педагогічна освіта і в Україні стала загальнонаціональною цінністю і пріоритетом, як це вже відбувається у Фінляндії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Aho E., Pitkänen K. Sahlberg P. (2006). *Policy Development and Reform Principles of Basic and Secondary Education in Finland since 1968*. Washington, DC: World Bank.

Sabel C., Saxenian A., Miettinen R., Kristensen P. H., Hautamäki J. (2011). *Individualized Service Provision in the New Welfare State: Lessons from Special Education in Finland*. Helsinki: Sitra Studies 62.

Салберг П. (2017). *Фінські уроки 2.0*. Київ: Ранок. 240 с.

Покка Арі. (2019). *Вищий клас. Шкільне управління по-фінськи*. Харків: Вид-во «Ранок». 160 с.

Петренко С. (2019). Формування ІКТ-компетентностей у фінській освіті як система: ступеневий аналіз. *Іноватика у вихованні : зб. наук. пр.* Вип. 9. Упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. Рівне : РДГУ. С.209-2019.

Енциклопедія освіти (2008). Акад. пед. наук України, гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер. 1040 с.

Черних А. *Про реформу шкільної освіти у Фінляндії*. [online]. Режим доступу: <https://blog.liga.net/user/achernih/article/28486> [Дата останнього звернення 22 жовтня 2019 р.]

Котун К. (2014). *Педагогічна освіта Фінляндії у контексті європейського виміру*: метод. рек. Київ: Вид. Ін-ту обдарованої дитини. 60 с.

Kansanen, P. (2003). Teacher education in Finland: Current models and new developments. In B. Moon, L. Vlăscănu, & C. Barrows (Eds.) Vlăscănu, & C. Barrows (Eds.) *Institutional approaches to teacher education within higher education in Europe: Current models and new developments* (pp. 85–108). Bucharest: Unesco – Cepes. Retrieved February 6, 2008, from <http://www.helsinki.fi/~pkansane/Cepes.pdf>

Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів : аналітичні матеріали. (2017). [Авшенюк Н. М., Дяченко Л. М., Котун К. В., Марусинець М. М., Огієнко О. І., Сулима О. В., Постригач Н. О.]. Київ: ДКС «Центр». 83 с.

Social perspectives on education. (2012). Jyväskylä, Finland: Suomen kasvatuksellisten seura. 64 s.

Білоус, О. *Розвиток ІК-компетентності вчителів початкової школи в країнах Європи* [online]. Режим доступу : URL: project.zu.edu.ua/.../Білоус%20О_66_1386624 [Дата останнього доступу 23 жовтня 2019].

Котун, К. (2015). Особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у Фінляндії та республіці Польща. *Освіта для сучасності*. [online]. Vol. 2 (2), с. 445-452. [online]. Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/708036/1/kotun%20stat%20polska%202015.pdf> [Дата останнього звернення 20 вересня 2019]

Maisterська програма в галузі освіти: класний керівник, магістр освіти (2 роки). [online]. Режим доступу: <https://www.helsinki.fi/fi/kasvatustieteiden-maisteriohjelmaluokanopettaja-kasvatustieteen-maisteri-2-v/1.2.246.562.17.90105643135> [Дата останнього звернення 18 жовтня 2019р.].

Hytönen, J. (1996). The Development of Modern Finnish Teacher Education. *Teacher education in Finland: Present and future trends and challenges* (Studia Paedagogic 11). Seppo Tella (ed.). – Helsinki, Vantaa: University of Helsinki. p. 1–10.

Niemi, H. (2011). Teacher Education in Finland. Hannele Niemi, Ritva Jakku-Sihvonen. *European Dimensions of Teacher Education – Similarities and Differences*. Edited by Milena Valenčič Zuljan and Janez Vogrinc. Ljubljana: Faculty of Education. p. 33–52.

REFERENCES

Aho, E., Pitkänen, K. Salhberg, P. (2006). *Policy Development and Reform Principles of Basic and Secondary Education in Finland since 1968*. Washington, DC: World Bank.

Sabel, C., Saxenian, A., Miettinen, R., Kristensen, P. H., Hautamäki, J. (2011). *Individualized Service Provision in the New Welfare State: Lessons from Special Education in Finland*. Helsinki: Sitra Studies 62.

Salberg, P. (2017). *Finski uroky 2.0*. [Finish Classes 2.0.]. K.: Ranok. 240 s. (in Ukrainian)

Pokka Ari. (2019). *Vyshchyi klas. Shkilne upravlinnia po-finsky*. [Higher Grade. School Management in Finnish]. Kharkiv: Vyd-vo “Ranok”. 160 s. (in Ukrainian)

Petrenko, S. (2019). Formuvannya IKT-kompetentnosti u finskii osviti yak systema: stupenevyi analiz [Formation of ICT Competences in Finnish Education as a System: a Step-by-step Analysis]. V: *Innovatyka u vykhovanni : zb. nauk. pr. Vyp. 9*. Uporiad. O. B. Petrenko; red. kol. : O. B. Petrenko, T. S. Tsipan, N. M. Hrynkova ta in. Rivne : RDHU. S.209-2019. (in Ukrainian)

Entsyklopediia osvity (2008). [Encyclopedia of Education]. Akad. ped. nauk Ukrainy, hol. red. V. H. Kremen. Kyiv: Yurinkom Inter. 1040 s. (in Ukrainian)

Chernykh, A. *Pro Reformu Shkilnoi Osvity u Finliandii* [On the Reform of School Education in Finland]. [online]. Rezhym dostupu: <https://blog.liga.net/user/achernih/article/28486> [Data ostannoho zvernennia 22 zhovtnia 2019 r.] (in Ukrainian)

Kotun, K. (2014). *Pedahohichna osvita Finliandii u konteksti yevropeiskoho vymiru: metod. rek.* [Finland's Pedagogical Education in the Context of the European Dimension: guidelines]. K.: Vyd. In-tu obdarovanoi dytyny. 60 s. (in Ukrainian)

Kansanen, P. (2003). Teacher Education in Finland: Current Models and New Developments. In: B. Moon, L. Vlă sceanu, & C. Barrows (Eds.) sceanu, & C. Barrows (Eds.) *Institutional approaches to teacher education within higher education in Europe: Current models and new developments* (pp. 85–108). Bucharest: Unesco – Cepes. Retrieved February 6, 2008, from <http://www.helsinki.fi/~pkansane/Cepes.pdf>

Zarubizhnyi dosvid profesiinoi pidhotovky pedahohiv : analitichni materialy. (2017). [Foreign Experience of Teacher Training: Analytical Materials]. Avsheniuk N. M., Diachenko L. M., Kotun K. V., Marusynets M. M., Ohienko O. I., Sulyma O. V. & Postryhach N. O. Kyiv: DKS “Tsentr”. 83 s. (in Ukrainian)

Social Perspectives on Education. (2012). Jyvaskyla, Finland: Suomen kasvatustieteellinen seura. 64 s.

Bilous, O. *Rozvytok IK-kompetentnosti vchyteliv pochatkovoï shkoly v krainakh Yevropy* [Developing the IR Competences of Elementary School Teachers in European Countries]. [online]. Rezhym dostupu : URL: project.zu.edu.ua/.../Bilous%20O_66_1386624 [Data ostannoho dostupu 23 zhovtnia 2019]. (in Ukrainian)

Kotun, K. (2015). Osoblyvosti profesiinoï pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly u Finliandii ta respubliksi Polshcha [Features of Vocational Training of Future Primary School Teachers in Finland and the Republic of Poland]. *Osvita dlia suchasnosti*. [online]. Vol. 2 (2), c. 445-452. Rezhym dostupu : http://lib.iitta.gov.ua/708036/1/kotun_stattia_Polshcha_2015.pdf [Data ostannoho zvernennia 20 veresnia 2019] (in Ukrainian)

Mahisterska prohrama v haluzi osvity: klasnyi kerivnyk, mahistr osvity (2 roky) [Master's Degree Program in Education: Class Leader, Master of Education (2 years)]. [on line]. Rezhym dostupu: <https://www.helsinki.fi/fi/kasvatustieteiden-maisteriohjelmaluokanopettaja-kasvatustieteen-maisteri-2-v/1.2.246.562.17.90105643135> [Data ostannoho zvernennia 18 zhovtnia 2019 r.]. (in Ukrainian)

Hytönen, J. (1996). The Development of Modern Finnish Teacher Education. *Teacher education in Finland: Present and future trends and challenges* (Studia Paedagogic 11). Seppo Tella (ed.). – Helsinki, Vantaa: University of Helsinki. r. 1–10.

Hannele Niemi & Ritva Jakkusihvonen. (2011). Teacher Education in Finland. *European Dimensions of Teacher Education – Similarities and Differences*. Edited by Milena Valenčič Zuljan and Janez Vogrinc. Ljubljana: Faculty of Education. r. 33–52.

ASPECTS OF VOCATION TRAINING OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: FORMATION OF INFORMATION-COMMUNICATION COMPETENCE

Serhii Petrenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Information and Communication Technologies
and Methods of Teaching Computer Science,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5311-0743,
e-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

Abstract. In the article, based on the analysis of features of the Finnish pedagogical education system, it is determined that teacher training in Finland is characterized by: variability in the content of education, the flexibility of the structure and technologies of teaching, the student's ability to design adequate to his interests and needs of the individual educational route. The competence of a future Finnish elementary school teacher in fulfilling professional responsibilities are based on the competence approach as an effective educational paradigm. The competent approach as an effective educational paradigm is the basis for the preparation of a future Finnish elementary school teacher in fulfilling his / her professional responsibilities.. Among professional competences (subject competence, research competence, curricular competence, competence of lifelong learning, emotional competence, social competence, communicative competence, information and communication competence, intellectual competence, situational competence, temporal competence), a special place is assigned to information and communication competence (ICT Competence), which is a set of knowledge and skills that are formed in the learning process learning and information technology, and the ability to carry out educational activities through information technology.

It has been found out that the educational program concerning the preparation of elementary school teachers includes the development of the module on the choice "Information and Communication Technologies" of 4 credits at the level of bachelor and the

study of the discipline “Information Communication Technologies in guidance and counseling” of 5 credits at the master's level.

Various approaches are used in the universities of Finland to build the information and communication competencies of future primary school teachers: the use of digital learning resources, open and distance learning, learning management systems.

It has been proved that studying the experience of preparing primary school teachers in Finland opens new opportunities for improvement of the pedagogical education system in Ukraine in the context of its adaptation to the requirements of the European educational space.

Keywords: vocational training, future primary school teachers, Finnish higher education institutions, information and communication competence.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2019 р